

Het werken in de mijnen

Op zondag 27 januari 2008 laat de heer Jan van Dongen uit Zeeland zijn verzameling met het thema mijnbouw zien aan de bezoekers van de verzamelbeurs in Eerde. Jan is een verzamelaar in hart en nieren. In juli 2007 stond hij op de vakantieverzamelbeurs in Volkel met zijn verzameling ansichtkaarten van iconen en middeleeuwse handschriften. Hij vertelde toen ook graag eens zijn verzameling over de mijnbouw tentoon te willen stellen.

In zijn jeugd volgde Jan een opleiding tot huisschilder en na zijn opleiding kwam hij direct als schilder aan het werk. In de winter is er meestal niet zoveel te schilderen en toen hij op 14 januari 1954 door zijn baas ontslagen werd omdat er geen werk meer was, besloot hij niet thuis te gaan zitten, maar direct op zoek te gaan naar iets anders. Het toeval wilde dat er net die dag in Zeeland een wervingsavond werd gehouden van de Staatsmijnen, die op zoek waren naar mijnwerkers. Jan gaf zich direct op en op 18 januari 1954 meldde hij zich bij Staatsmijn Emma in Hoensbroek om aan de slag te gaan.

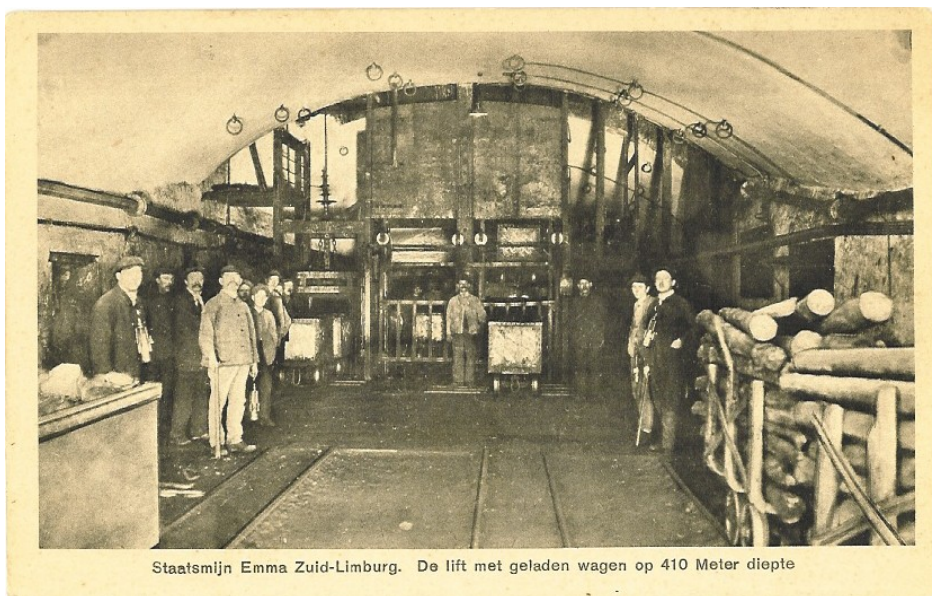
Hij kijkt op die tijd terug als een van de mooiste tijden uit zijn leven. Hij was vrijgezel maar hij had een goed kosthuis, hij verdiende heel goed naar de maatstaven van die tijd en hij had veel vrije tijd. Hij werkte overigens wel 6 dagen per week. Van maandag tot en met vrijdag werkte hij 8 uur per dag en op zaterdag 6 uur per dag. Tenminste er werd niet echt 8 uur gewerkt. Als men op het werk kwam moest men zich omkle-

den en melden en dan in de schacht naar beneden naar 400, 500 of 700 meter diepte, dan moest men vaak met een trein of lopend naar de plek waar op dat moment steenkool werd gewonnen, dat was vaak wel enkele kilometers van de schacht af. Pas dan werd er echt gewerkt, ook tegen het einde van de werktijd moest men weer helemaal naar boven en daarna douchen en omkleden. In de praktijk kwam het er op en neer dat men ongeveer 6 uur per dag werkte. Omdat er vaak gewerkt werd in 3-ploegendiensten (van 06.00 tot 14.00 uur, van 14.00 tot 22.00 uur en van 22.00 tot 06.00 uur) was Jan vaak overdag vrij en kon hij dus allerlei leuke dingen gaan doen en de omgeving gaan verkennen. Dat ging goed tot 21 december 1955. Toen kreeg Jan een zwaar ongeluk in de mijn. Hij kwam klem te zitten tussen een locomotief en de muur en zijn bekken was op 7 plaatsen gebroken en zijn borstkas lag open. Hij heeft tot 1 februari 1956 in het ziekenhuis gelegen. Toen hij weer thuis was, is hij al snel weer aan het werk gegaan ook al waren zijn verwondingen nog

maar amper genezen. Hij heeft nog tot april 1956 in de mijn gewerkt, maar het voelde niet meer goed en toen Philips in april 1956 een fabriek opende in Uden, is hij daar gaan werken. Het beeldje van de mijnwerker hieronder gaf hij in april 1954 aan zijn vader voor zijn verjaardag.

VERZAMELAAR VAN DE MAAND

Staatsmijn Emma Zuid-Limburg. De lift met geladen wagen op 410 Meter diepte

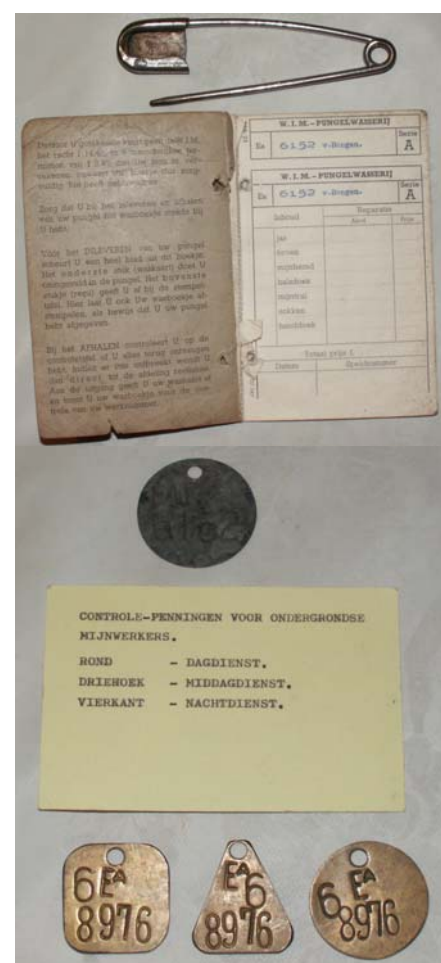
Zelfs al in die tijd bezocht Jan regelmatig de beurzen van De Verzamelaar in Volkel en in Nijmegen. Daar ontmoette hij Wim Willems met zijn uitgebreide collectie Ansichtkaarten over allerlei onderwerpen. Wim Willems staat overigens nog ieder maand in Volkel op de verzamelbeurs met meters lange tafels met bakken met Ansichtkaarten. Van Wim Willems kocht Jan in 1957 bovenstaande kaart. Op de kaart staat precies de plek waar Jan een paar jaar daarvoor het ongeluk kreeg. Rechts op de kaart staat een locomotief met boomstammen en Jan raakte op die plek bekneld tussen de locomotief en de muur. Na die Ansichtkaart kwamen er met de hulp van Wim nog heel veel kaarten bij. Jan heeft nu 7 mappen met allemaal oude Ansichtkaarten van de mijnen en dat is heel wat als je bedenkt dat de laatste mijn in 1974 gesloten is en er na die tijd dus geen Ansichtkaarten meer over de mijnen zijn uitgegeven.

Natuurlijk bleef de verzameling van Jan niet alleen uit Ansichtkaarten bestaan. Hij kreeg regelmatig spulletjes als mensen hoorden dat Jan een tijd in de mijnen had gewerkt en dat hij spullen daarvan verzamelde. Zo kreeg hij na een oproep op radio Brabant een telefoontje uit Erp van 3 broers die in de mijnen hadden gewerkt en nog altijd de lesboekjes hadden bewaard. Ook heeft Jan in de loop der jaren een kleine collectie gereedschappen en hulpmiddelen voor het werken in de mijnen bij elkaar verzameld. Zoals u hieronder op de foto kunt zien. Jan heeft overal kaartjes bij gemaakt met de tekst erop wat het is en waar het voor diende. Dat heeft hij al gedaan toen hij in 2005 voor de heemkundekring van Zeeland een tentoonstelling hield met zijn verzameling. Jan vindt het als lid van de heemkundekring zijn morele plicht om wat je weet over vroeger door te geven aan de volgende generatie en dat wil hij ook met deze tentoonstelling doen.

Vooral nu er al zoveel jaren geen mijnbouw meer wordt bedreven in Nederland.

Naast alle spullen heeft Jan natuurlijk ook nog volop verhalen over het werken in de mijnen. Hij vond het een mooie tijd, maar wil het ook niet romantiseren. Het was toch vooral hard werken. Van de tijd dat hij in de mijn werkte heeft hij alleen nog zijn wasboekje, zijn fietspenning en zijn ontslagbewijs over. De penningen voor de ploegen heeft hij bij zijn ontslag in moeten leveren. De penningen werden bewaard aan de speld die boven het wasboekje staat afgebeeld.

Jan van Dongen houdt op 27 januari 2008 tijdens de verzamelbeurs in Eerde een tentoonstelling met zijn verzameling over de mijnbouw in Nederland. De beurs wordt gehouden van 09.00 tot 12.00 uur in gemeenschapshuis De Brink, Sint Antoniusplein 7, 5466 PE in Eerde. Zie ook de agenda.

door Hannie van Duynhoven
 secr. van de afdeling Oost-Brabant
 verzamelbeurseerde@hotmail.com